TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Lausunto
25.9.2026
TSV-AK-2026-84132

TSV/11866/2026

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Lausunto

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetulta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 105/2026 vp). Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön EU:n uusi rahanpesun vastainen sääntely, eli EU:n rahanpesun torjuntaviranomaista koskeva asetus sekä rahanpesua koskeva asetus ja niin sanottu kuudes rahanpesudirektiivi.

Tietosuojavaltuutettu on lausunut esityksen valmistelusta aikaisemmassa vaiheessa ja kiinnittänyt huomiota erityisesti ehdotettavan sääntelyn vaikutuksiin siltä osin, kun sääntelyllä on vaikutusta henkilötietojen suojaan. Hallituksen esityksessä implementoitavan sääntelyn myötä tietosuojavaikutuksia aiheutuu siitä, että ilmoitusvelvollisten on noudatettava tiukempia, harmonisoituja asiakkaan ja tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tuntemista koskevia vaatimuksia. Lisäksi ehdotettavassa sääntelyssä implementoitaisiin säännökset tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteristä ja tämän rekisterin yhteenliittämisestä.

Lisäksi implementoitavalla sääntelyllä laajennettaisiin nykytilaan verrattuna ilmoitusvelvollisten, kuin myös toimivaltaisten viranomaisten, oikeutta käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä sekä mainitun asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan tarkoitukseen.

Uuden rahanpesudirektiivin implementoinnin myötä myös rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin (445/2017) ehdotetaan muutoksia muun muassa siltä osin, että rahanpesun selvittelykeskuksen olisi nimettävä perusoikeusvastaava. Rahanpesun selvittelykeskuksen tiedonsaantioikeuksia osin myös laajennettaisiin ja yksilöitäisiin tarkemmin lainsäädännössä.

Näiltä osin tietosuojavaltuutetun aiemmin esittämät huomiot on lisätty hallituksen esityksen perusteluihin, eikä tietosuojavaltuutetulla ole tältä osin enempää lausuttavaa.

Yhteenliitetty pankkitilirekisteri

Hallituksen esityksessä implementoitaisiin myös pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin (571/2019) kuudennen rahanpesudirektiivin ja rahoitustietodirektiivin muutokset. Henkilötietojen käsittelyn kannalta merkittävä sääntelymuutos on, että kuudennen rahanpesudirektiivin sääntelyn perusteella keskitetyt automatisoidut mekanismit liitetään yhteen komission kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän (BARIS) kautta. Kansalliseen pankki- ja maksutilien

valvontajärjestelmästä annettuun lakiin lisättäisiin säännökset Tullin oikeudesta luovuttaa sääntelyssä tarkoitetut tiedot pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään (BARIS) sekä viranomaisten oikeudesta päästä tähän järjestelmään. Sääntelyn vaikutukset henkilötietojen käsittelyyn johtuu suoraan sovellettavasta unionin sääntelystä, joka on implementoitava osaksi kansallista sääntelyä ja joka ei jätä liikkumavaraa.

Tietosuojavaltuutetulla ei ole tältä osin enempää lausuttavaa, koska hallituksen esitystä on täsmennetty tietosuojavaltuutetun esittämien huomioiden mukaisesti.

Tietojenvaihtokumppanuudet

Uuden rahanpesuasetuksen 75 artiklan sääntelyn nojalla ilmoitusvelvolliset voivat osallistua tietojenvaihtokumppanuuksiin ja ryhtyä jakamaan keskenään muun muassa asiakasta, asiakkaan liiketoimia tai asiakkaaseen liittyviä riskitekijöitä koskevia tietoja. Tietojenvaihdon ehtona on, että se on ehdottoman välttämätöntä rahanpesuasetuksen III luvun asiakkaan tuntemisvelvollisuutta ja 69 artiklan mukaisten ilmoitusvelvollisuutta koskevien velvoitteiden noudattamiseksi ja siinä kunnioitetaan perusoikeuksia ja oikeudellisia menettelytakeita. Kysymys on Suomessa kansallisesti uudenlaisesta henkilötietojen käsittelystä ilmoitusvelvollisten ja toimivaltaisten viranomaisten toimesta. Sääntelyn tietosuojavaikutukset johtuvat suoraan sovellettavasta unionin sääntelystä.

Tietosuojavaltuutettu on asian valmistelun aikaisemmassa vaiheessa kiinnittänyt huomiota tietosuojavaltuutetun toimistolle uuden sääntelyn myötä tuleviin tehtäviin. Rahanpesuasetuksen 75 artiklan 2 kohdan nojalla ilmoitusvelvollisten, jotka aikovat osallistua tietojenvaihtokumppanuuteen, on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaisilleen, joiden on tarvittaessa toisiaan ja yleisen tietosuoja asetuksen (EU) 2016/679 noudattamisen todentamisesta vastaavia viranomaisia kuullen tarkistettava, että tietojenvaihtokumppanuudessa on käytössä mekanismeja, joilla varmistetaan tämän artiklan noudattaminen ja että 4 kohdan h alakohdassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty. Tarkistaminen on tehtävä ennen tietojenvaihtokumppanuustoiminnan aloittamista. Valvontaviranomaisten on tarvittaessa kuultava myös rahanpesun selvittelykeskuksia.

Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt huomiota siihen, että uusi rahanpesuasetuksen sääntely saa aikaan tietosuojavaltuutetun toimistolle uudentyyppisen tehtävän, sillä tietosuojavaltuutetun toimistoa on kuultava tietojenvaihtokumppanuuden tarkistamisen yhteydessä silloin, kun kumppanuus sisältää henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi tietosuojavaltuutettu käsittää, että sen tehtävään kuuluu myös varmistaa, että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty. Tarkistamistehtävä saattaa ulottua myös tilanteisiin, joissa käsiteltävien henkilötietojen laajuus tai luonne tietojenvaihto kumppanuuksissa muuttuu. Kumppanuuksien jäsenet saattavat olla myös tietosuojavaltuutetun ohjeistamisen tarpeessa.

Edellä esitetyn rahanpesuasetuksen sääntelyn mukaisen tarkistamistehtävän lisäksi tietosuojavaltuutetun toimiston tehtäviin kuuluvat niin ikään yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset tehtävät, kuten tietosuoja-asetuksen 36 artiklan mukainen tietosuojavaikutustenarviointien ennakkokuulemisten käsittely.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Uuden sääntelyn vaikutuksia tietosuojavaltuutetun toimiston lisäresurssitarpeisiin on kirjattu hallituksen esityksen perusteluihin, eikä tietosuojavaltuutetulla ei ole tältä osin enempää lausuttavaa.

Allekirjoitus

Anu Talus
tietosuojavaltuutettu

Niina Nieminen
ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihde: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Niina Nieminen
Ylitarkastaja
Tietosuojavaltuutetun toimisto
niina.nieminen@om.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: TSV/11866/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: TSV-AK-2026-84132
25.09.2026 09:49:00

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu
Tietosuojavaltuutetun toimisto
anu.talus@om.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: TSV/11866/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: TSV-AK-2026-84132
25.09.2026 12:48:38